

Morgenavisen Jyllands-Postens afsluttende rapport om Galathea 3-ekspeditionen

Af chefredaktør Henrik Thomsen, Morgenavisen Jyllands-Posten

Projektledelse: Chefredaktør Henrik Thomsen og projektleder Trine Jensen

Deltagere om bord:

Journalister: Jørgen Ullerup, Sanne Gram, Puk Damsgård Andersen, Lars From, Else Boelskifte, Marie Bering Jones

Fotografer: Henrik Bille-Hansen, Lærke Morell, Ole Juncker, Esben Nielsen, Peter Pedersen

Internet: Trine Jensen

Grafiker: Agnete Holk

Formidlingspiloter (undervisere og bloggere): Henrik Herold (Randers Regnskov), Niels Nørgaard (Randers Regnskov), Anders Lund Madsen, Peter Lund Madsen, Jørgen Møller (Kattegatcentret), Nina Collatz Christensen (Odense Zoo), Susanne Bang (Zoo, København), Thomas Rasmussen, Jens Ehlers, Birthe Zimmerman, Thomas Kjerstein, Lars Kolind

Andenpiloter (bloggere): 12 skoleelever fra grundskolens ældste klasser og gymnasieskolen, heraf en fra Færøerne og en fra Grønland

Minipiloter (bloggere): 2 skoleelever fra grundskolens indskoling

Deltagere rejsende parallelt med VÆDDEREN på land:

Journalister: Carsten Ellegaard, Jørgen Ullerup, Søren Flott, Thomas Laursen, Jamilla Sophie Alvi, Lars From, Jakob Rubin, Marie Bering Jones

Fotografer: Casper Dalhof, Carsten Ingeman, Stine Larsen, Ole Lind, Niels Hougaard, Steen Wrem

Sekretariat i København:

Trine Jensen, Helle Klausen, Julie Breinegaard, Birgitte Hjort Nielsen

Projektets udvikling

Ideen om udsendelsen af Galathea 3-ekspeditionen blev født på Jyllands-Posten i marts 2000. Baggrunden var, at både erhvervsledere og politikere udtrykte bekymring for den svigende interesse for naturfagene, som led under vigende tilgang i såvel grundskolen som på de gymnasiale uddannelser, lærerseminarerne og de videregående uddannelser. Denne

vigende interesse ville på sigt svække danske virksomheders mulighed for at rekruttere kvalificerede medarbejdere og dermed også svække landets konkurrenceevne, lød bekymringen.

På denne baggrund udviklede Jyllands-Posten konceptet for en ekspedition, som dels trak Galathea-historien med sig, og dels transformerede de traditionelle havekspeditioner til en ny, digital tidsalder, hvor formidlingen kunne skabe et vindue til forskningen.

Projektet skulle ifølge det oprindelige koncept hvile på fire ben

- forskning
- formidling
- flagvisning for danske virksomheder
- kulturel interaktion

Forskerne var straks med på ideen, men det tog avisen fire år at bringe projektet frem til en positiv politisk beslutning. Henvendelser til en række ministre i såvel den tidligere socialdemokratiske som den nuværende borgerlige regering gav intet resultat. Ejheller lykkedes det at rejse de fornødne midler hos fonde eller virksomheder.

I 2001 var der dog realitetsforhandlinger med Forsvaret, men desværre resultatløse.

Først efter en dialog med statsministeren i 2004 kom der skred i sagerne. Statsministeriets departementschef blev i første omgang sat i spidsen for en arbejdsgruppe, som skulle søge projektet realiseret. Allerede i denne indledende fase blev projektet skåret til, så såvel flagvisningen for virksomheder som den kulturelle interaktion nærmest gled ud. Tilbage stod et projekt på to ben – forskning og formidling.

Projektets ambition

Videnskabsministeren formulerede i en pressemeddelelse 25. august 2004 ambitionen således:

Galathea 3 udspringer af et idéoplæg fra Morgenavisen Jyllands-Posten, og ekspeditionen vil blive en moderne gentagelse af de to foregående, men med et dobbelt formål: Et videnskabeligt formål, hvor vore dages videnskabssyn og højteknologiske hjælpemidler anvendes på både tidligere besøgte og nye steder. Og et formidlingsmæssigt formål, hvor ekspeditionen bliver en enestående platform for forskningsformidling, navnlig inden for naturvidenskaberne.

Nutidens digitale medier vil gøre ekspeditionen til en omfattende multimediebegivenhed, hvor den skrevne presse, tv, radio, undervisning og internet smelter sammen. Børn og voksne i alle aldre vil via forskellige medier bogstavelig talt kunne følge med i ekspeditionen fra stuen og på internettet.

Til ekspeditionens gennemførelse etablerede regeringen en erhvervsdrivende fond, Dansk Ekspeditionsfond, til hvilken

Jyllands-Posten i 2005 overdrog sine forarbejder og delvist sine rettigheder relateret til projektet.

Jyllands-Postens repræsentant i fondens bestyrelse var chefredaktør Henrik Thomsen.

Formidlingen rolle i projektet

Relativt tidligt stod det klart, at ekspeditionens helt overvejende fokus skulle blive forskning og i mindre grad formidling. Dette kom blandt andet til udtryk ved følgende:

- Ekspeditionsfonden afstod fra at pålægge de deltagende forskere en formidlingsforpligtelse
- Mulighederne for variation i formidlingen blev udhulet, idet ekspeditionen fik langt flere dage på havet end aftalt med medierne
- Formidlingen fik stort set ingen indflydelse på anvendelsen af operationel tid eller togtets operationelle afvikling i øvrigt

Det blev således en ekspedition på forskningens præmisser og ikke – som udtrykt af videnskabsministeren – på dobbelte præmisser.

I dette lys skal den efterfølgende debat om og kritik af formidlingen ses. Debatten skal tillige ses i lyset af den forudgående og meget tidskrævende proces om udvælgelsen af deltagende medier.

Alle medier blev inviteret til at deltage, og alle, der ønskede at bruge penge på projektet, kom med om bord. Det er således ikke rigtigt – som senere hævdede af nogen – at formidlingen var monopoliseret. Formidlingen afspejlede mediernes investeringsvilje.

Det er en kilde til ærgrelse, at det ikke lykkedes at bringe en landsdækkende TV-station med om bord. DR-TV var interesseret, men betingede sig eksklusivitet. Dette mente Dansk Ekspeditionsfond og Kammeradvokaten sig ikke i stand til at give. Resultatet blev, at der stort set ikke kom noget landsdækkende TV ud af ekspeditionen – bortset fra mindre nyhedsindslag i TV2 (produceret af STV) og på DR Nyheder (produceret af Jyllands-Posten).

Set fra et bredt formidlingsperspektiv nåede projektet af de anførte grunde således ikke sit fulde potentiale.

Samarbejdet

Samarbejdet om bord var stort set fungerende, men ikke alle forskere prioriterede formidlings-aspektet højt.

Forholdet mellem medierne om bord var i nogle situationer konkurrencepræget, og relationerne kompliceredes af, at medierne havde forskellige målsætninger for deres formidling. Nogle (blandt disse Jyllands-Posten) ønskede bredest mulig formidling, mens andre dyrkede specifikke niches som for eksempel produkter til undervisning i bestemte fag på bestemte klassetrin.

Søværnet løste generelt set den logistiske opgave udmærket.

Evalueringer

På opfordring af Dansk Ekspeditionsfond udarbejdede Jyllands-Posten en midtvejsevaluering under anløbet i Cape Town. Evalueringen mundede ud i forslag til optimering af det formidlingsmæssige udbytte samt på enkelte punkter kritik af ekspeditionens afvikling, idet vi fandt, at de aftalte rammer på visse områder ikke blev efterlevet. Evalueringen var et arbejdsrapport til internt brug i Dansk Ekspeditionsfond. Denne midtvejsevaluering blev efter togtets afslutning fulgt op med en slutevaluering, som tillige var til fondens interne brug. Søværnet valgte imidlertid uden forudgående aftale med hverken fonden eller Jyllands-Posten at offentliggøre dele af evalueringen, hvorefter avisen lagde de to rapporter på sin hjemmeside i fuld ordlyd. Her findes de fortsat.

Jyllands-Postens output

Jyllands-Posten havde fire pladser om bord og i lange perioder et reporterhold rejsende parallelt med skibet inde bag kystlinien. Det sidste som kompensation for de alt for korte havneophold.

Vi samarbejdede bl.a. med Kattegatcentret, Randers Regnskov, Odense Zoo og Zoo i København, som bidrog med faglige eksperter, ligesom vi samarbejdede med Nordisk Råd i henholdsvis Færøerne og Grønland.

Tillige drev vi en pressetjeneste for medier, der ikke selv var med.

Forud for ekspeditionen gennemførte vi – i samarbejde med partnerne og Søværnet – en skolekonkurrence med 5.000 deltagende elever i grundskolen og på de gymnasiale uddannelser. 12 af vinderne – heraf en fra Grønland og en fra Færøerne – samt flere lærere kom selv med på udvalgte togtben. Yderligere to helt små børn var med for at formidle til de yngste målgrupper. Vinderne løste under opholdet om bord formidlingsmæssige opgaver på internettet.

Jyllands-Postens output fra ekspeditionen var følgende:

- 6 millioner sidevisninger på Jyllands-Postens Galathea-hjemmeside www.galathea.nu, som trafikmæssigt blev ekspeditionens samlingspunkt på internettet
- 1.052 weblogindlæg på hjemmesiden fra formidlere, elever, forskere og Søværnets besætning
- op til 7.000 modtog de daglige nyhedsbreve fra galathea.nu – udsendt mellem klokken 3 og 7 om morgenen
- 601 artikler, hvoraf langt de fleste blev bragt i avisen og alle på nettet
- 2.863 publicerede fotos fra Jyllands-Postens fotografer
- 249 logbøger fra JP's udsendte på ekspeditionen
- 130 undervisningsartikler til nettet
- 3 bøger á 176 sider + 1 børnebog
- 36 web-tv ugerevyer
- indslag til DR-Nyhederne
- indslag ved Anders Lund Madsen på radio (De sorte Spejdere)

- live TV fra Nuuk i TV2 prime time (Anders og Peter Lund Madsen, teknik ved STV)
- web-tv dokumentarserie til Forsvarets web-tv kanal
- TV-dokumentar (den eneste producerede) udgivet på DVD

Jyllands-Posten har gennem årene investeret mange ressourcer i Galathea 3-ekspeditionen – dels i form af forarbejde, dels udsendelse af medarbejdere og dels i form af den 24/7 bemandede hjemmebase i København.

I lyset af de foreløbige forskningsmæssige resultater og det beskrevne medieoutput er vi stort set tilfredse med ekspeditionens udbytte – ikke mindst de efterfølgende målinger, der har vist en øget folkelig interesse for naturvidenskaben; selve udgangspunktet for Jyllands-Postens ide.

Konklusion

Ekspeditionen var efter Jyllands-Postens vurdering og under de givne omstændigheder en altovervejende formidlingsmæssig succes, om end det oprindelige koncepts potentiale ikke blev udnyttet fuldt ud.

København, den 28. marts 2008